

Ю Несбьо

НЕМЕЗИДА

*Тази книга е издадена с финансовата помощ
на НОРЛА.*

Ю Несбьо

HEMEZIDA

Превела от норвежки: *Ева Кънева*

ИК „EMAC“

Jo Nesbø

SORGENFRI

© 2002, 2003, Jo Nesbø, Oslo

Published by Agreement with Salomonsson Agency

Ю Несбьо

НЕМЕЗИДА

Превод: *Ева Кънева*

Оформление на корицата: *Живко Петров*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

ПЪРВА ЧАСТ

Първа глава

ПЛАНЪТ

Ще умра. А в това няма смисъл. Не такъв беше планът. Във всеки случай не и моят план. Навярно несъзнателно предизвиках събитията, но планът ми не беше такъв. Беше по-добър. В него имаше смисъл.

Взiram се в дулото на оръжието и знам, че той ще дойде оттам. Пратеникът. Превозвачът. Време е да се посмеем за последно. Видиш ли светлина в края на тунела, не е изключено да се окаже кибритена клечка. Време е да пророним сълза за последно. А можехме да променим живота си – аз и ти. Ако се бяхме придържали към плана. Последна мисъл. Всички питат какъв е смисълът на живота, но никой не се интересува от смисъла на смъртта.

Втора глава

АСТРОНАВТ

Хари погледна стареца. Напомняше му астронавт с тези странни ситни крачки, с вдървените движения, с мътния безжизнен поглед и тътрещите се по паркета подметки на обувките. Сякаш се боеше да не би краката му да се

отлепят от земята и да полети из Космоса. Хари погледна часовника над изхода върху бялата стена. 15:16. През стъклото се виждаха забързаните минувачи по „Бугста“. Беше петък, краят на работната седмица. Ниското октомврийско слънце се отразяваше в страничното стъкло на кола, едва помръдваща в натовареното улично движение.

Хари съсредоточи вниманието си върху стареца с широкопола шапка и елегантно сиво палто, на което едно посещение в химическото нямаше да навреди. Отдолу носеше сако от туид, вратовръзка и протрити сиви панталони с безупречен ръб, а на краката – лъснати до блясък обувки с износени подметки. Квартал „Маюрстюа“ изобилства от пенсионери като него. Не беше предположение. Хари знаеше, че Аугюст Шулц, осемдесет и една годишен, някогашен продавач на конфекция, е прекарал целия си живот в „Маюрстюа“, като изключим престоя му в барака в Аушвиц по време на войната. А вдървените му колене са резултат от падане от мостчето над Околовръстния път, откъдето редовно минаваше на път към жилището на дъщеря си. Приликата му с марионетка се подсилваше от ръцете, сгънати под прав ъгъл в лактите и протегнати напред. На дясната висеше кафяв бастун, а в лявата старецът стискаше вносна бележка, която вече подаваше на служителя зад второ гише, млад, късо подстриган мъж, чието лице Хари не виждаше, но бе сигурен, че по него се чете смесица от съчувствие и раздражение.

Стана 15:17. Най-после дойде редът на Аугюст Шулц. Хари въздъхна.

На първо гише Стине Грете броеше седемстотин и тридесетте крони, предназначени за момче със синя шапка. То току-що ѝ подаваше платежно нареждане. Диамантеният пръстен на левия ѝ безименен пръст проблясваше при всяка отброена банкнота, която тя поставяше на бюрото.

Хари не виждаше, но знаеше, че отдясно на момчето, пред трето гише, жена люлее детска количка разсеяно,

понеже детето спи. Жената чакаше госпожа Брене да я обслужи, а тя, от своя страна, обясняваше с висок тон на клиент по телефона, че не може да плати от чужда сметка, без притежателят ѝ да е дал съгласието си, и че тя е банков служител, а не той, и се надява дискусиата им скоро да приключи.

В този момент вратата на банката се отвори и вътре светкавично нахлуха двама мъже – единият висок, другият нисък – облечени в еднотипни гащеризони. Стине Грете вдигна очи. Хари си погледна часовника и започна да брои. Мъжете се втурнаха към бюрото на Стине в ъгъла. Високият се движеше, все едно крачи из локви, а дребничкият имаше походката на човек, сдобил се с твърде тежки за ръста му мускули. Момчето със синята шапка се обърна бавно и се запъти към изхода, толкова заето с броенето на парите, че даже не забеляза новодошлите.

– Здравсти – високият поздрави Стине, отиде до нея и стовари отпреде ѝ черен куфар.

Дребничкият пооправи слънчевите си очила с огледални стъкла, приближи се и остави пред Стине втори куфар със същите размери и цвят.

– Пари! – изписка той с висок глас. – Отваряй вратата!

Сякаш някой натисна „пауза“: всички движения в банковия клон застинаха. Единствено шумът от преминаващите под прозореца автомобили издаваше, че времето не е спряло. Както и стрелката на часовника на Хари: в момента тя показваше, че са изминали десет секунди. Стине натисна копче под бюрото си. Някаква електроника се задейства и дребничкият бутна с коляно ниската въртяща се врата навътре към стената.

– У кого е ключът? – попита той. – Побързайте, нямаме цял ден!

– Хелге! – извика Стине през рамо.

– Какво има? – Гласът дойде откъм отворената врата към единствения кабинет в банковия клон.

– Имаме гости, Хелге!

На вратата се показва мъж с папийонка и очила за четене.

– Господата искат да отворим банкомата, Хелге – обясни Стине.

Хелге Клеметсен насочи безизразен поглед към двамата облечени в гащеризони мъже, застанали вече от вътрешната страна на гишетото. Високият тревожно погледна към входната врата, а дребничкият не изпускате от очи шефа на банковия клон.

– А, да, разбира се – хлъцна Хелге Клеметсен и сякаш току-що сетил се за забравена уговорка, избухна в гръмък, нервен смях.

По лицето на Хари не трепна мускул; само очите му поглъщаха подробностите в движенията и мимиките на хората. Двадесет и пет секунди. Продължи да гледа часовника над вратата, но с периферното си зрение видя как шефът на банковия клон отвори банкомата, извади две продълговати касетки с банкноти и ги предаде на двамата мъже. Всичко стана светкавично бързо и без разговори. Петдесет секунди.

– Тези са за теб, татенце!

Дребничкият извади от куфара две касетки като получените и ги подаде на Хелге Клеметсен. Той преглътна, кимна, взе ги и ги сложи в банкомата.

– Приятен уикенд! – пожела дребничкият, изправи гръб и взе куфара. Минута и половина.

– Не бързайте толкова – спря го Хелге.

Дребничкият застина.

Хари всмукна бузите си и се опита да се съсредоточи.

– Разписката... – обясни Хелге.

Двамата мъже изгледаха продължително нисичкия шеф с прошарени коси. Дребният започна да се смее с висок, пронизителен смях, преминаващ в писклив, истеричен фалцет, както се смеят надрусаните.

– Не бой се, няма да си тръгнем, без да си се подписал. Как така ще ти дадем два милиона без разписка?

– Е – изсумтя Хелге Клеметсен. – Един като вас замалко да забрави миналата седмица.

– Сега доста новобранци разнасят пари – съгласи се дребничкият, докато той и Клеметсен се разписваха и си разпределяха жълти и розови бланки.

Хари изчака входната врата да се затвори зад тях и пак погледна часовника. Две минути и десет секунди.

През стъклената врата видя как бронираният камион с емблемата на банка „Нордея“ потегли.

Хората в банката подновиха разговорите си. Хари вече бе преброил присъстващите, но за всеки случай провери отново. Седмина: трима зад гишетата и трима пред тях, включително бебето и мъжа в анцуга, който току-що влезе и застана до бюрото в средата на помещението, за да попълни номера на сметката на вносна бележка. Хари знаеше, че е за туроператора „Сага Сулрайсер“.

– Довиждане – кимна Аугюст Шулц и затътри крака към изхода.

Часът беше 15:21:10. Точно тогава започна всичко.

Вратата се отвори, Стине Грете за миг вдигна глава от документите и пак се наведе над тях. После отново отлепи поглед от тях, но този път бавно. Хари отмести очи към изхода. Влезлият, вече свалил ципа на гашеризона, извади пушка тип АГЗ в черно и маслинозелено. Вълнената маска с отвори за очите закриваше цялото му лице. Хари отново започна да брои от нула.

Подобно на кукла на Джим Хенсън¹ вълнената маска започна да се движи там, където би следвало да е устата:

¹ Джим Хенсън (1936-1990) – създателят на кукления спектакъл „Мъпет шоу“. – Бел. прев.

– This is a robbery. Nobody moves.¹

Не го каза високо, но в малкото тясно помещение настана тишина като след артилерийски огън. Хари погледна Стине. На фона на шума от автомобилите той долови щракването на добре смазано оръжие, когато мъжът зае позиция за стрелба. Лявото рамо на Стине едва забележимо трепна.

„Смело момиче – помисли си Хари, – или просто изплашено до смърт.“ Ауне, лекторът по психология в Полицейската академия, веднъж бе обяснил, че когато хората са обзети от силен страх, те спират да разсъждават и постъпват, както са били програмирани. „Повечето банкови служители задействат беззвучната аларма почти в състояние на шок“, твърдеше Ауне и даде като пример, че при разпити след обир мнозина не успяват да си спомнят дали са натиснали паник-бутона, или не. Функционирали като на автопилот.

– Точно като крадец на банка, който предварително се е самопрограмирал да стреля по всеки, опитващ се да го спре – уточни Ауне. – Колкото по-изплашен е крадецът, толкова по-малко вероятно е нещо да го разколебае.

Хари не помръдваше, опитваше се само да види очите на крадеца. Сини.

Крадецът свали от гърба си черна раница и я пусна на пода между банкомата и мъжа в анцуг, който дописваше с химикалка една осмица. Облеченият в черно измина шестте крачки до гишето, седна на ръба, праметна крака от другата страна и застана точно зад Стине. Тя не помръдваше, вперила поглед пред себе си. „Браво на нея – помисли си Хари. – Добре знае инструкцията: не гледай крадеца, за да не го провокираш.“

Мъжът насочи цевта на пушката към тила на Стине, наведе се напред и зашепна в ухото ѝ.

¹ This is a robbery. Nobody moves. (англ.) – Това е обир. Никой да не мърда. – Бел. прев.

Паниката все още не я беше обзела, но Хари забеляза как гръдта ѝ бурно се повдига, сякаш слабичкото ѝ телце под бялата, внезапно отесняла блуза, не може да си поеме достатъчно въздух. Петнадесет секунди.

Тя се прокашля. Веднъж. После пак. Най-после успя да проговори:

– Хелге. Ключовете за банкомата.

Гласът ѝ бе нисък и дрезгав, променен до неузнаваемост. Сякаш друг човек бе произнесъл същите думи преди три минути.

Без да вижда Хелге Клеметсен, Хари знаеше, че той е чул първата реплика на крадеца и вече е на вратата на кабинета.

– Бързо, иначе... – гласът ѝ бе едва доловим и в последвалото мълчание се чуваше само как Аугюст Шулц стъпва по паркета. Шумът от подметките му наподобяваше ужасно бавни удари на палки по барабан.

– ... ще ме застреля.

Хари погледна през прозореца. Вероятно някъде навън стоеше автомобил с включен мотор, но оттук не го виждаше. Мяркаха се само коли и хора с повече или по-малко угрижен вид.

– Хелге... – умолително прозвуча гласът ѝ.

„Хайде де, Хелге“ – помисли си Хари. Той знаеше доста неща и за застаряващия шеф на банковия клон. Има два кралски пудела, съпруга и изоставена бременна дъщеря, които го чакат вкъщи. Бяха събрали багажа в готовност да отпътуват към планинската вила веднага щом Хелге Клеметсен се прибере. Но Хари знаеше и друго: в този момент Клеметсен чувстваше как потъва в сън, където всички движения се забавят независимо колко бързаш. После попадна в полезрението на Хари. Крадецът, завъртял стола на Стине, все още стоеше зад нея, но беше обърнат към Хелге Клеметсен. Както изплашено дете подава храна на кон, така Клеметсен протегна ръка с връз-

ката ключове. Наведе назад тялото си, а ръката изпъна напред докрай. Крадецът зашепна в ухото на Стине, насочвайки оръжието към Клеметсен, който се олюля и отстъпи две крачки.

Стине прочисти гърло:

– Иска ти да отвориш банкомата и да сложиш новополучените касетки с парите в черния чувал.

Хелге Клеметсен се втренчи като хипнотизиран в пушката, обърната към него.

– Имаш двадесет и пет секунди, преди да стреля. По мен. Не по теб.

Устните на Клеметсен се раздвижиха, все едно искаше да каже нещо.

– Веднага, Хелге – изкомандва Стине.

Магнитното устройство на вратата избуча и Хелге Клеметсен затътри крака из помещението.

Бяха изминали тридесет секунди от началото на обира. Аугуст Шулц почти стигна до изхода. Шефът на банковия клон коленичи пред банкомата и се втренчи във връзката ключове. На нея имаше четири ключа.

– Остават двадесет секунди – чу се гласът на Стине.

„Полицейският участък в „Маюрстюа“ – помисли си Хари. – На път са към колите си. Осем жилищни блока. Обичайното петъчно интензивно движение.“

С треперещи пръсти Хелге избра ключ и го пхна в ключалката. Ключът влезе наполовина. Хелге Клеметсен натисна по-силно.

– Седемнадесет.

– Ама... – заекна той.

– Петнадесет.

Хелге Клеметсен извади ключа и пробва друг. Той влезе, но не можеше да се завърти.

– Но, за Бога...

– Тринадесет. Намери онзи със зеленото тиксо, Хелге.

Хелге Клеметсен гледаше връзката ключове, все едно я вижда за пръв път.

– Единадесет.

Третият ключ влезе. И се завъртя. Хелге Клеметсен отвори вратата на шкафа и се обърна към Стине и крадеца.

– Трябва да отключи катинар, за да извади касет...

– Девет! – извика Стине.

От гърдите на Хелге Клеметсен се изтръгна ридание, докато опипваше резците на ключовете, сякаш е слепец и назъбената част е единственият начин да разпознае нужния ключ.

– Седем.

Хари слухтеше. Все още не се чуваха полицейски сирени. Аугюст Щулц натисна дръжката на вратата.

Чу се дрънчене на метал – ключовете бяха паднали на пода.

– Пет – прошепна Стине.

Вратата се отвори и шумът от улицата нахлу в банковия клон. В далечината се чу добре познатият на Хари жален писък, постепенно заглъхна и пак разцепи въздуха. Полицейски сирени. После вратата се затвори.

– Две. Хелге!

Хари затвори очи и отброи две секунди.

– Ето! – извика Хелге Клеметсен.

Отключи и се надигна на крака; приклепнал, влачеше касетките, които очевидно се бяха заклепили.

– Чакай само да извади парите! Ще...

В същия миг писклив плач прекъсна Хелге. Хари погледна към другия край на помещението, където жената – клиент на банката, ужасено впери очи в крадеца. Той не помръдна, опрял оръжието в тила на Стине. Жената премига два пъти и мълчаливо кимна към детската количка, а бебето запищя с удвоена сила.

При отскубването на първата касетка от релсите Хел-

ге Клеметсен насмалко не падна назад. Придърпа черния чувал. За шест секунди всички касетки се озоваха вътре. По команда на крадеца Клеметсен затвори ципа и застана срещу гишето. Нарежданията предаваше Стине с изненадващо спокоен и стабилен глас.

Минута и три секунди. Обирът бе приключил. Парите се намираха в чувал на пода. След няколко секунди първата полицейска кола щеше да пристигне. След четири минути други автомобили щяха да завардят най-близките маршрути за бягство около местопроизшествието. Сигурно всяка клетка в тялото на крадеца крещеше, че е крайно време да си плюе на петите. И тогава се случи нещо абсолютно непонятно за Хари. Просто не виждаше смисъл в него. Вместо да побегне, крадецът завъртя стола на Стине и застана лице в лице с нея. Наведе се напред и ѝ прошепна нещо. Хари присви очи. Скоро ще отиде там и ще провери гледната точка. И все пак го видя ясно. Тя се бе втренчила в маскирания си нападател и проумявайки значението на прошепнатите от него думи, по лицето ѝ премина сянка. Тънките ѝ, грижливо оформени вежди се повдигнаха, очите ѝ едва не изскочиха от орбитите, горната устна се обърна и ъгълчетата на устата ѝ увиснаха в гротескна физиономия. Детето спря да плаче така внезапно, както бе започнало. Хари притаи дъх. Понеже знаеше. Това бе кадър-шедьовър. Две човешки същества, уловени в мига, когато едното произнася смъртната присъда на другото. Маскираното лице на две педи от незащитеното. Палачът и неговата жертва. Цевта на пушката сочи към вдлъбнатината на ключицата, към златно сърчице, висящо на тънка верижка. Хари не виждаше, но усети как вените ѝ пулсират под прозрачната кожа.

Притъпен, жаловит звук. Хари наостри уши. Това обаче не са полицейски сирени, а телефон, който звъни в съседната стая.

Крадецът се извърща и поглежда към охранителната

камера на тавана зад гишето. Вдига ръка и разперва пръсти в черна ръкавица. После ги свива и показва показалец – шест пръста. Превишихте времето с шест секунди. Обръща се отново към Стине, хваща пушката с две ръце, държи я на височината на хълбока си и повдига дулото, насочвайки го към главата ѝ; разкрачва се леко, за да поеме отката. Телефонът продължава да звъни. Минута и дванадесет секунди. Диамантеният пръстен на Стине проблясва, когато тя леко вдига ръка, сякаш за да помахва за сбогом.

Точно в 15:22:22 той дръпва спусъка. Чува се кратък и глух изстрел. Столът на Стине се накланя назад, а главата ѝ се олюлява върху раменете като на счупена кукла. Столът пада назад. Главата ѝ се удря в ръба на писалището с трясък. Хари вече я изгубва от очи. Не вижда и рекламата за новото пенсионно осигуряване на банка „Нордея“, залепено от външната страна на стъклото над гишето: то вече е обляно в кръв. Чува само звъненето на телефона – яростно и настойчиво. Крадецът се прехвърля през гишето, изтичва към чувала в центъра на помещението. Хари трябва да вземе решение. Крадецът грабва чувала. Хари вече е решил. Отривисто става от стола. Шест дълги крачки. И готово. Вдига слушалката.

– Слушам ви.

В последвалото мълчание чува звука от полицейска сирена от телевизора в стаята, пакистански хит от съседския апартамент и тежки стъпки по стълбището, най-вероятно минава госпожа Мадсен. После от слушалката долита нежен смях. Смях от далечното минало. Не е било чак толкова отдавна и все пак... Прилича на седемдесет процента от миналото на Хари, което се повтаряше регулярно под формата на неясни слухове или откровени измислици. Но тази история може да се докаже.

– Наистина ли продължаваш да се държиш като мачо, Хари?

– Ана?

– Боже мой, впечатлена съм.

Хари усети как в стомаха му се разлива сладостна топлина, наподобяваща уиски. Или почти. В огледалото видя снимка, окачена на срещуположната стена. На нея са той и Съос – лятна ваканция във Витстен от детските им години. Усмехнати по детски: все още са вярвали, че нищо лошо не може да ги сполети.

– И какво правиш в тази неделна вечер, Хари?

– Ами... – Хари усети как гласът му несъзнателно подражава на нейния; започна да звучи по-гърлен и по-проточен. Но той не иска да става така. Не и сега. Изкашля се и заговори с по-неутрален тон:

– Каквото правят повечето хора.

– А именно?

– Гледам видео.

Трета глава

HOUSE OF PAIN¹

– Гледаш видео ли?

Разнебитеният стол изскърца в знак на протест, когато полицаей Халвуршен се облегна назад и погледна девет години по-възрастния си колега, старши инспектор Хари Хуле. По невинното лице на младежа се четеше недоверие.

– Точно така – потвърди Хари и потърка с пръст торбичките под зачервените си очи.

– Цяла събота и неделя ли?

¹ House of Pain (англ.) – Къщата на страданието. – Бел. прев.

– От събота сутринта до неделя вечерта.

– Е, поне си се позабавлявал в петък вечерта – заключи Халвуршен.

– Да.

Хари извади синя папка от джоба на палтото си и я сложи върху бюрото; беше седнал от другата страна, срещу Халвуршен.

– Прочетох извадките от разпитите.

От другия си джоб Хари извади сив плик с кафе от „Френч Колониал“. С Халвуршен работеха в общ кабинет почти в дъното на коридора в червената зона на седмия етаж на Главното полицейско управление в Осло и преди два месеца си бяха купили машина за еспreso „Ранчилио Силвио“. Отредиха ѝ почетно място върху шкафа с документацията, под снимка в рамка на момиче, седнало с крака върху бюрото. Тя сякаш се бе опитала да направи гримаса, но изпъстреното ѝ с лунички лице се беше свиело в пристъп на смях. Фонът на снимката бяха стените на кабинета, където бе окачена.

– Знаеше ли, че трима от четирима полицаи не могат да напишат правилно думата „вълнуващо“? – попита Хари и метна палтото си на закачалката. – Пишат я или с „а“ вместо „ъ“, или...

– Колко вълнуващо.

– Какво прави през уикенда?

– Заради анонимна заплаха за кола-бомба, отправена от някакъв идиот по телефона, в петък киснах в кола пред американското посолство. Оказа се фалшива тревога, естествено, но сега те са непрекъснато нащрек и се наложи да останем там цяла нощ. В събота отново се опитах да намеря жената на живота си. В неделя стигнах до извода, че тя не съществува. Какво се изясни от разпитите за обира?

Халвуршен отмери колко кафе да сипе в двойния филтър.

– Нищичко – отвърна Хари и си съблече пуловера. Отдолу носеше пепелявосива тениска, някога била черна, с почти напълно изтрит надпис *Violent Femmes*. Отпусна се на стола с въздишка. – Не се е обаждал никой, който преди обира да е засякъл издирваното лице близо до банката. Някакъв тип видял на излизане от „7-Илевън“ от другата страна на булевард „Бугста“, че крадецът бяга по улица „Индустри“. Направила му впечатление маската на лицето. Външната охранителна камера ги е заснела как се разминават пред метален контейнер пред „7-Илевън“. От очевидача научихме едно-едничко интересно нещо: в горната част на „Индустри“ крадецът пресякъл пътното платно два пъти от десния към левия тротоар.

– Човек, който не може да реши по кой тротоар да върви. Не ми звучи особено вълнуващо – Халвуршен постави двойния филтър в отвора на машината. – Пише се с „Ъ“ и „Щ“.

– Какво ли знаеш ти за банковите обира, Халвуршен.

– И за какво ми е да знам? Ние се занимаваме с убийците, онези от Хедмарк да си гледат разбойниците.

– От Хедмарк ли?

– Не си ли забелязал как говорят, като си ходил до Отдела по грабежите? Постоянно чувам хедмаркски диалект. И каква е уловката?

– Уловката е екип „Виктор“.

– Полицейското куче ли?

– То пристига сред първите на местопрестъплението и опитните банков крадци го знаят. Добре обученото куче е способно да проследи крадец, който се движи пеш из града, но ако е пресякъл улицата и оттам минат автомобили, кучето изпуска следата.

– Е, и? – Халвуршен притисна кафето с решетката и приключи процедурата, заглаждайки повърхността със завъртане на решетката. Според него точно това отличаваше професионалиста от аматьора.

– Тези факти са в подкрепа на подозрението, че имаме работа с изпечен крадец. А това пък ни позволява да се съсредоточим върху значително по-ограничен брой лица, отколкото при други обстоятелства. Шефът на Отдела по грабежите ми каза...

– Иваршон ли? Не знаех, че си бърбрите.

– Не си бърбрим, съобщи го на разследващата група, в която съм включен. Според него крадците в Осло са по-малко от стотина човека. Петдесет от тях са толкова тъпи, глупави или умствено изостанали, че ги хващат почти всеки път. Половината вече са на топло; следователно те отпадат. Четиридесет са страхотни майстори – успяват да се измъкнат, стига някой да им помогне с планирането на обира. И остават десетима професионалисти, онези, дето обират инкасови автомобили и парични централи. За да ги хванем, ни е нужен малко късмет. Опитваме се постоянно да следим тези десетимата. Днес ще проверяват дали имат алиби – при тези думи Хари хвърли поглед към Силвио, който изпудтя от шкафа. – Говорих с Вебер от Отдела по експертно-криминална дейност в събота.

– Той не се ли пенсионира този месец?

– Объркали са сметките, чак на лято.

Халвуршен се засмя.

– Сигурно сега е още по-кисел?

– Да, ама не затова – обясни Хари. – Не са открили нищо с хората му.

– Съвсем нищо ли?

– Никакви отпечатъци. Никакви косми. Даже няма влакна от дрехите. А отпечатъкът от подметката показва, естествено, че е носил чисто нови обувки.

– И не могат да сравнят степената на износване на подметките с другите му обувки?

– Вяр-но – потвърди Хари, като натърти на „р“.

– Ами оръжието, с което е извършил обира? – попита Халвуршен, докато крепеше чаша с кафе, предназначена

за Хари. Вдигна очи и откри, че Хари е повдигнал лявата си вежда чак до русия си бретон. – Извини ме. Оръжието на убийството.

– Благодаря за уточнението. Не е открито.

Халвуршен седна зад бюрото и сръбна кафе.

– Значи, накратко, някакъв мъж е влязъл в оживена банка посред бял ден, прибрал е два милиона крони и е убил жена, излязъл си е оттам и е тръгнал по неособено оживена, но все пак централна улица в столицата на Норвегия на няколкостотин метра от полицейски участък. А ние, професионалистите от кралската полицейска служба, не разполагаме с нищо?

Хари кимна бавно:

– Точно, но имаме видеозапис.

– Който ще изгледаш секунда по секунда, ако те познавам достатъчно добре.

– Аха. Ще стопирам на всяка десета от секундата.

– И ще цитираш свидетелските показания?

– Само на Аугуст Шулц. Разказа ми много интересни неща за войната. Изброи имената на конкуренти от трикотажната промишленост, част от така наречените добри норвежци, които по време на войната участвали в конфискуването на семейната му собственост. Знае в подробности с какво се занимават тези хора днес. Но, естествено, не е разбрал, че в банката е имало обир.

Допиха кафето мълчаливо. Дъждът трополеше по прозореца.

– Май този начин на живот ти допада, а? – внезапно се обади Халвуршен. – По цял уикенд да си стоиш сам въщи и да преследваш призраци.

Хари се усмихна, но не му отговори.

– Не приключи ли с живота на отшелник, след като вече имаш семейни задължения?

Хари предупреди с поглед младия си колега да внимава какво говори.

– Не знам дали възприемам нещата по този начин – бавно обясни той. – Та ние дори не живеем заедно.

– Е, не живеете, но Раquel има дете и нещата се променят, нали?

– Да, Олег – Хари пристъпи към шкафа. – Заминаха за Москва в петък.

– Така ли?

– Заради дело. Бащата на Олег иска родителските права.

– Ясно. Що за човек е той?

– Какво да ти кажа – Хари оправи леко изкривената снимка над кафе машината. – Професор. Раquel се запознала и се омъжила за него, докато работила в чужбина. Той е от заможна, известно семейство и според Раquel много влиятелно.

– Сигурно имат и доста познати сред съдиите?

– Да, но вероятно ще мине добре. Бащата е напълно откачен и всички знаят за проблемите му. Умен алкохол без самоконтрол. Знаеш за какви хора говоря.

– Да, струва ми се.

Хари рязко вдигна очи и успя да види как Халвуршен побърза да скрие усмивката си.

В полицията бе публична тайна, че Хари има проблеми с алкохола. В днешно време алкохолизмът не е причина да уволнят държавен служител, но ако се появи пиян на работа, въпросът стои другояче. Последния път, когато Хари се издъни, колегите от горните етажи настояха да го отстранят от служба, но шефът на Отдела за борба с насилието – началникът на полицейския участък Бярне Мьолер – както винаги взе Хари под своя закрила и го оправда с особените обстоятелства. А те се изразяваха в това, че момичето на снимката над машината за еспресо – Елен Йелтен, партньор на Хари и негова близка приятелка, бе пребита до смърт с бейзболна бухалка на алея до река Акершелва. Хари си стъпи на краката, но раната

още не бе заздравяла. Най-вече защото според него случаят не бе разкрит. Когато Хари и Халвуршен откриха веществени доказателства срещу неонациста Свере Улсен, старши инспектор Том Валер светкавично отиде да арестува Улсен в дома му. Улсен обаче открил огън по полицаия и Валер го застрелял при самозащита. Последната информация залегна в доклада на Валер и нито намерените улики на местопрестъплението, нито щателният оглед на Службата за разследване на полицаи, уличени в престъпление, се разминаваха с версията на Валер. От друга страна, така и не се изясни мотивът на Улсен да извърши убийството. В резултат на разследванията установиха само, че бил замесен в нелегалната търговия, допринесла Осло да се наводни с огнестрелно оръжие през последните години, и Елен е тръгнала по следите му. Но Улсен бе само изпълнител на нечия воля. Полицията все още не бе заловила поръчителите на екзекуцията.

Хари се върна в Отдела за борба с насилието именно за да работи по случая „Елен“. Командироваха го за кратко в Службата за сигурност на най-горния етаж. Те бяха повече от щастливи да се отърват от него. А Мьолер се радваше, че пак му се открива възможност да разчита на Хари на седмия етаж.

– Качвам се с това при Иваршоп от Отдела по грабежите – Хари размаха видеокасетата. – Искаше да я погледне заедно с някакво дете-чудо, постъпило на работа при него.

– Охо? Как се казва?

– Завършила е Полицейската академия през лятото и разрешила три случая на обири само като видяла видео-записите.

– Боже мили. Хубавичка ли е?

Хари въздъхна.

– Вие, младите, сте толкова предсказуеми. Надявам се да е добър полицаи, другото не ме интересува.

- Ама си сигурен, че е момиче?
- Освен ако господин и госпожа Лъон не са решили да се позабавляват, като кръстят сина си Беате.
- Подушвам, че е хубавка.
- Дано да не е – отвърна Хари и по стар навик наведе близо двуметровата си фигура на излизане през вратата.
- И защо?
- Добрите полицаи са грозни – долетя отговор от коридора.

На пръв поглед Беате Лъон не беше нито красива, нито грозна; просто беше симпатична, макар някои да биха я определили за хубава като кукла, защото всичко у нея бе миниатюрно: лицето, носът, ушите, тялото. Беше твърде бледа. Безцветната ѝ кожа и коса напомниха на Хари за женския труп, който бе открил с Елен в един от фиордите. Но за разлика от трупа Хари имаше чувството, че ще забрави как изглежда Беате Лъон, щом погледне встрани. Явно тя нямаше нищо против, понеже измърмори името си и бързо отдръпна малката си влажна ръка, след като Хари се здрависа с нея.

– Тук Хуле е легенда, да знаеш – обясни шефът на отдела Рюне Иваршон, застанал с гръб към тях, премятайки връзка ключове в ръцете си. Най-горе на металната врата пред тях имаше надпис с готически букви: „House of Pain“, а под него: „Общ кабинет 508“. – Нали така, Хуле?

Хари не го удостои с отговор. Какъв смисъл има да се чуди за какъв точно легендарен статус намеква Иваршон? Той не полагаше особени усилия да скрие мнението си за Хари Хуле: срам за службата им, отдавна трябваше да го отстранят.

Най-после Иваршон отключи и влязоха. *House of Pain* представляваше специална стая. Отделът по грабежите я използваше, за да проучва, монтира и копира видеозаписи. В средата на стаята стоеше голяма маса с три работни

места. Нямахме прозорци. По стените висяха етажерка с видеокасети, дузина бележки със снимки на издирвани крадци, голям екран на късата стена, карта на Осло и най-различни трофеи от сполучливи хайки за бандити. До вратата например бяха окачени два отрязани ръкава от пуловер с дупки за очи и уста. Иначе обзавеждането се състоеше от сиви компютри, черни телевизионни монитори, видео- и дивидиплейъри плюс куп други машинки, съвършено непознати на Хари.

– Какво разбра Отделът за борба с насилието от този запис? – попита Иваршон и се отпусна на един стол. Произнесе Отдела за борба с насилието с акцент върху „р“-то.

– Някои неща – отвърна Хари и се доближи до етажерката с видеокасетите.

– Някои неща ли?

– Нищо особено.

– Жалко, че не присъствахте на лекцията ми в столовата през септември. Всички отдели имаха представител с изключение на вашия, ако не ме лъже паметта.

Иваршон беше висок, с дълги крайници и рус бретон, който се къдреше над сините му очи. Мъжествените черти на лицето му напомняха на модел от немска реклама на *Boss*. Все още се долавяха следи от слънчев загар, придобит през многото следобеди, прекарани на тенискорта през лятото, а вероятно и някой и друг час в солариума. Накратко, Рюне Иваршон бе мъж, когото повечето биха нарекли хубав. Така погледнато, той потвърждаваше теорията на Хари за обратната пропорционалност между външен вид и професионални качества в полицейската работа. Рюне Иваршон обаче компенсираше липсата на талант в разследването с добър нюх за политика и създаване на съюзници в йерархията на полицията. Притежаваше и естествена самоувереност, погрешно възприемана от мнозина като качество на лидер. А в случая с Иваршон

тя се дължеше само и единствено на факта, че бе благословен да не съзнава ограничения си капацитет, което един ден неизбежно щеше да го издигне в йерархията – пряко или косвено – и да го направи началник на Хари. По принцип Хари не съжеляваше, задето посредством полицаи от сорта на Иваршон се издигат и не се занимават с разследване, но възникваше опасност човек като Рюне да си въобрази, че има способности да се включи в работата и да ръководи хората, които са наясно с процеса.

– Нещо съществено ли сме пропуснали? – попита Хари и прокара пръст по малките, написани на ръка етикети на видеокасетите.

– Едва ли – отвърна Иваршон. – Освен ако не се интересуваш от дребните детайли, които всъщност разрешават криминалните случаи.

Хари се опита да устои на изкушението да обясни защо не е отишъл: от присъствали на предишни лекции на Иваршон знаеше, че единствената цел на доклада му е да се похвали пред колегите как, след като той, Иваршон, е поел длъжността началник на Отдела по грабежите, процентът на разкритите банкови обири се покачил от 35% на около 50%, без, разбира се, да споменава за съвпадението на неговото назначение с удвояване на броя на персонала в отдела, с увеличаване на правомощията по отношение на разследващите методи и не на последно място, че отделът се е разделил с най-слабия си детектив – Рюне Иваршон.

– Проявявам интерес в известна степен – подхвърли Хари, – затова ми обясни как решихте този случай.

Хари издърпа една от касетите и прочете етикета на глас:

– 20.11.94, Спестовна каса НОР.

– С удоволствие – засмя се Иваршон. – Пипнахме ги по стария изпитан начин. На депо за отпадъци до моста „Алнабрю“ се качили в нова кола, като запалили старата.

Но тя не изгоряла съвсем. Открихме ръкавиците на единия обирджия със следи от ДНК по нея. Сравнихме ги с познатите ни крадци, посочени като вероятни извършители от нашите разузнавачи след изучаване на видеозаписа, и установихме съвпадение с един от тях. Идиотът лежа четири години, понеже стрелял в тавана. Какво друго те интересува, Хари?

– Ами... – Хари повъртя касетата в ръце, – от какво бяха следите?

– Нали ти казах: съвпадаха – ъгълчето на лявото око на Иваршон потрепери.

– Хубаво, ама кое съвпадна? Мъртва кожа? Нокът? Кръв?

– Има ли значение? – Гласът на Иваршон стана рязък и нетърпелив.

Хари предпочете да си замълчи. Време беше да се откаже от тези донкихотовщини. Хора като Иваршон никога не си взимат поука.

– Може би няма – чу Хари собствения си глас. – Освен ако не се интересуваш от дребните детайли, които всъщност разрешават криминалните случаи.

Иваршон не отлепяше поглед от Хари. В звукоизолираното помещение тишината сякаш упражняваше физически натиск върху ушите им. Иваршон понечи да отговори.

– Косъмче от пръстите на ръцете.

Двамата мъже се обърнаха към Беате. Хари почти бе забравил за нейното присъствие. Тя погледна единия, после другия и повтори шепнешком:

– Косъмче. Онези, в горната част на пръстите на ръцете... нали така се казват...

Иваршон се прокашля:

– Вярно беше косъм, но май е – макар да не е съществено – косъм от обратната страна на дланта. Нали, Беате?

Без да дочака отговор, Иваршон леко потупа циферблата на големия си часовник: